

Operační souhrnné hlášení teritoriálních štábů

Rostoucí složitost řízení státu za války si vynucuje vytvoření jednotného informačního systému, který zaručí, aby každý řídicí stupeň dostával pouze takové informace, které ke svému rozhodovacímu procesu potřebuje. Tyto informace mají nadřazené stupně rychle orientovat o stavu, kladech, záporech, potřebách i tendencích vývoje situace a umožnit vidět situaci v širších souvislostech. Kvalita informací, úroveň jejich zpracování, evidování a vyhodnocování podmiňuje i úroveň řízení na všech stupních.

Význam a úloha zápolů v soudobé válce zvyšuje i význam a úlohu teritoriálních vojenských štábů, které budou na všech stupních důležitým článkem v celém systému řízení státu za války. Objektivně narůstající tlak soudobých požadavků na zkvalitňování organizační práce i nutnost řešit hlavně na vyšších stupních rozhodující otázky vyžaduje, abychom věnovali velkou pozornost všem hlášením, tedy i lhůtním hlášením.

Praxe však ukazuje, že se při plnění tohoto úkolu u teritoriálních štábů vyskytuje řada nedostatků, hlavně v přípravě podkladů, při vlastním zpracování a předávání lhůtních hlášení nadřazeným stupňům. Tato hlášení přicházejí nejen opožděně, ale ani jejich obsah neodpovídá soudobým požadavkům. Nerespektují zásadu, aby nadřazený řídicí stupeň dostával jen takové informace, které jsou pro jeho rozhodování nezbytné. Obsah lhůtních hlášení teritoriálních štábů nedává vyčerpávající obraz o situaci na teritoriu. Zpracovatelé souhrnných hlášení neberou v úvahu nový způsob řízení na teritoriu za války.

Nejdůležitější úlohu z lhůtních hlášení hrají stále jak u polních, tak i teritoriál-

ních štábů **souhrnná hlášení**. V článku se zaměřím jen na jednu část souhrnných hlášení, tj. na **operační souhrnné hlášení** teritoriálních štábů s důrazem na jeho obsahovou stránku.

Operační souhrnné hlášení teritoriálního štábu je pravidelné denní hlášení, které předkládáme ve stanovených lhůtách nadřazeným stupňům velení a musí dávat jasný obraz o situaci na teritoriu příslušného stupně řízení k určené době. Jeho složení by mělo být na všech stupních přibližně stejné, abychom mohli rychle zpracovat hlášení pro další nadřazený stupeň.

Zkušenosti ze cvičení teritoriálních štábů ukazují, že obsah operačních souhrnných hlášení teritoriálních štábů šablonovitě přebírají z dokumentace polních štábů. Pokud jsou dílčí pokusy řešit v obsahu těchto hlášení některé nové požadavky na informace teritoriálních štábů, není tato snaha korunována úspěchem, neboť jde většinou o málo kvalitní informace, které nadřazený stupeň velení může využít jen v omezené míře.

Hlavním nedostatkem operačních souhrnných hlášení teritoriálních štábů je, že nedávají souhrnný přehled o vojenskopolitické situaci na teritoriu, o lidských a materiálových zdrojích, o možnostech pomoci polním vojskům, o situaci obyvatelstva, dopravní situaci na teritoriu, o opravárenských možnostech apod. V grafické části operačního souhrnného hlášení chybí řada údajů jako např. prostory evakuace obyvatelstva, prostory dočasně rozvinutých překládkových prostorů, prostory náhradních přemostění, prostory nebo úseky zničené železniční a silniční sítě, objížďky těchto prostorů nebo úseků a další údaje.

Z toho co jsem uvedl vyplývá, že operační souhrnné hlášení teritoriálních štábů nebude jednoduché. Proto je musíme zpracovat velmi pečlivě a svědomitě. Zpracovatelům by měla být naprosto jasná obsahová stránka. To bude vyžadovat, aby teritoriální štáby měly předem připravené jednoduché tiskopisy (nejlépe formalizované) a promyšlený systém (metodiku) jeho zpracování. Mnohé údaje si budou ještě ověřovat i telefonicky těsně před zpracováním dokumentu. Tento požadavek vyplývá z toho, že jednotlivé stupně teritoriálních štábů budou hlášení zpracovávat v jiné době. Tak např. KVS může hlásit situaci k 18,00 hodině do 20,00 hodin štábu vojenského okruhu a ten do 24,00 hodin ministerstvu národní obrany.

Již tento příklad ukazuje na značný časový rozdíl od zpracování do doby doručení informace na nadřazený stupeň. Proto povinnost ověřovat si některé důležité údaje u podřízeného stupně bude přímo nutná. Tato zásada se již plně vžíla a uplatňuje se u polních štábů.

Pominu tedy v dalším formální stránku a zaměřím se na obsahovou stránku operačních souhrnných hlášení teritoriálních štábů. Nebude jistě těžké, abychom obsah operačního souhrnného hlášení rozpracovali jako formalizovaný dokument.

Jako příklad uvádím možný obsah operačního souhrnného hlášení teritoriálního štábu vojenského okruhu, které se může skládat ze dvou částí, a to z textové a grafické a z řady příloh.

Textová část operačního souhrnného hlášení může mít z hlediska soudobých požadavků na informaci o situaci na teritoriu tento obsah:

1. Vojenskopolitická a ekonomická situace na teritoriu

Získání podkladů a vlastního zpracování této části operačního souhrnného hlášení budeme věnovat největší péči, neboť zde musíme jasně ukázat charakteristiku celkové situace na teritoriu, která by nadřazenému stupni měla dát jasný obraz o hlavních problémech na teritoriu a o tom, zda a jak jsou řídicí orgány toho stupně, který hlášení podává, schopny ji zvládnout a jak tato situace bude ovlivňovat i celkovou situaci na teritoriu dalšího řídicího stupně. Na zpracování této části informace by se měli podílet hlavní funkcionáři.

Obsah hodnocení vojenskopolitické a ekonomické situace bude závislý na stupni, který je bude zpracovávat. Tak např. štáb vojenského okruhu musí podat obšírnou charakteristiku vojenskopolitické a

ekonomické situace. Řadu informací musí získávat i od republikových orgánů státní správy, štábu Civilní obrany a dalších orgánů státní správy. Zvláštní pozornost musí věnovat vyhodnocení situace po hromadném jaderném úderu. Závěry z této situace musí nadřazenému stupni ukázat nejen situaci po těchto úderech, ale dát věrohodné představy i o lidských a materiálových zdrojích na teritoriu, které můžeme využít jak pro potřeby ozbrojených sil, tak i pro ekonomický život teritoria. Tento bod operačního souhrnného hlášení může obsahovat:

- hodnocení situace nepřítele na teritoriu, možný vývin na příští den;

- hodnocení vlivu bojové činnosti nepřítele na plnění úkolů obrany a ochrany teritoria;

- závěry z vyhodnocení situace po jaderných úderech nepřítele, jaká opatření byla udělána k likvidaci následků nebo jaká další opatření plánujeme, jak radiální situace ovlivní činnost na teritoriu;

- hodnocení situace na teritoriu z hlediska, jak napomáhá nebo zhoršuje činnost vojsk; které plánované úkoly ve prospěch polních vojsk nemůžeme plnit a jejich příčiny;

- morální stav obyvatelstva na teritoriu, jaké nezdravé nálady se projevují a jak jim čelíme, vliv morálního politického stavu obyvatelstva na vojska;

- ztráty civilního obyvatelstva na teritoriu a problémy s tím spojené pro ekonomický život na teritoriu, závěry pro další doplňování ozbrojených sil;

- průběh evakuace obyvatelstva a její vliv na plnění vojenských úkolů na teritoriu;

- stav v důležitých zbrojních závodech nebo i v dalších závodech, které zabezpečují vojenské dodávky ozbrojeným silám, které byly zničeny, které jen poškozeny a které zůstaly nepoškozeny. Jaká opatření je třeba komplexně přijmout k řešení této situace;

- energetická situace na teritoriu;

- hlavní opatření, která přijal příslušný stupeň Rady obrany k řešení situace na teritoriu.

2. Hodnocení situace vlastních vojsk na teritoriu

Tento bod hlášení má nadřazenému stupni ukázat situaci nejen u vlastních vojsk, ale i problémy, jaké daná situace na teritoriu přináší nebo přinese pro teritorium z hlediska dalšího zabezpečování úkolů ve prospěch polních vojsk i úkolů k řešení obrany a ochrany teritoria ve vojenské oblasti.

Tento bod hlášení může obsahovat:

- situaci teritoriálních svazků, útvarů a zařízení, jejich ztráty a bojeschopnost, materiální, zdravotnické a technické zabezpečení;
- hlavní úkoly, které teritoriální svazky a útvary plní a které volné síly jsou k dispozici;
- průběh mobilizace za uplynulý den, potíže při mobilizaci, stav stmelení zmobilizovaných svazků, útvarů a zařízení, morální stav záloh, stav organizovaných záloh;
- zabezpečení ochrany státní hranice, objektů zvláštní důležitosti a ostatních důležitých objektů na teritoriu;
- prostory velkých požárů na teritoriu a opatření k jejich likvidaci;
- situace teritoriálních štábů.

3. Operační zabezpečení teritoria

V této části hlášení musíme jasně ukázat stav operační přípravy státního území, zvláště situace v dopravě, stav skladů PHM a produktovodů a přijatá opatření k obnově poškozených nebo zničených zařízení.

Tato část může obsahovat:

- stav silnic na teritoriu, zničené nebo poškozené prostory nebo úseky, rozsah zničení nebo poškození, předpokládaná doba jejich obnovy, objížďky, pořádkové zabezpečení;
- stav železnic na teritoriu, zničené nebo poškozené tahy, doba jejich obnovy, objížďky;
- změny v rozvinutí etapních stanic;
- náhradní přemostění přes vodní toky — silniční i železniční;
- dočasné překládkové prostory, doba jejich rozvinutí, kapacita, síly a prostředky k jejich obsluze, VS správců dočasných překládkových prostorů;
- stav skladů PHM a produktovodů, opatření k obnově poškozených nebo zničených zařízení;
- stav přehrad na teritoriu, které přehrahy byly poškozeny nebo zničeny, vliv zatopených prostorů na činnost vojsk;
- stav zdrojů pitné vody;
- stav brodů přes vodní překážky;
- která sběrná střediska krve byla zničena a která můžeme znovu rozvinout.

4. Stav řízení, velení a spojení na teritoriu

V této stati musíme jasně ukázat, jak je zabezpečeno řízení a velení na teritoriu a možnosti spojení za vyřazené spojovací objekty.

Tento bod hlášení může obsahovat:

- jak byl narušen systém velení na teritoriu a systém teritoriální radiační hlášené sítě;
- zhodnocení plnění součinnostních úkolů se štáby Civilní obrany, Lidových milicí a resorty státní správy;
- stav velitelského spojení, které spojovací uzly nebo další důležité spojovací objekty byly zničeny nebo poškozeny, stav součinnostního spojení, jak je zabezpečeno oklikové spojení, do kdy bude poškozené spojení obnoveno;
- místa velení teritoriálních štábů (o dva stupně níže), pracoviště Rad obrany a resortů státní správy (nebo jen změny).

5. Hlášení o splnění nařízených úkolů

Zde by bylo třeba zhodnotit nejen stav splnění nařízených úkolů, ale také úkoly, které jsme nemohli splnit a proč.

Tento bod může obsahovat:

- jak jsme splnili úkoly nadřízeného štábu, které úkoly jsme nesplnili a proč;
- jak jsme splnili úkoly uložené usnesením příslušného stupně Rady obrany.

6. Rohodnutí na příští den

Obsah rozhodnutí závisí na úkolech, které vyplývají ze situace na teritoriu, z úkolů, uložených nadřízeným štábem a příslušným stupněm Rady obrany.

Může obsahovat:

- úkoly teritoriálního štábu a zámysl jejich plnění;
- způsob likvidace následků jaderných úderů, chemického, biologického zamoření, výsadek apod. na území teritoria;
- úkoly teritoriálních svazků a útvarů;
- upřesnění mobilizačního úkolu;
- upřesnění úkolů k zabezpečení bojové činnosti na teritoriu;
- úkoly týlového, technického a zdravotnického zabezpečení na teritoriu.

7. Požadavky na nadřízený štáb

Zde vyjádříme nejen požadavky na nadřízený štáb, ale i požadavky na resorty státní správy, které se na příslušném stupni nepodařilo vyřešit a nebo tyto orgány nejsou k řešení kompetentní.

V grafické části operačního souhrnného hlášení by neměly chybět tyto údaje:

- linie fronty polních vojsk a nepřítel (pokud probíhá na teritoriu);
- prostory shozu nepřátelských výsadek, doba shozu, jejich síla a kdo je likviduje;

— epicentra jaderných úderů, doba jejich výbuchu, druh a kilotonáž;

— zamořené prostory radioaktivitou, otravnými látkami a biologickými prostředky, MSO ve prospěch vojsk i teritoria;

— situace teritoriálních vojsk s místy velení;

— prostory evakuace civilního obyvatelstva s uvedením počtu osob v těchto prostorech;

— prostory dočasně rozvinutých překládkových prostorů, místa velení, nakládací a vykládací stanice a jejich kapacita;

— prostory (úseky) zničené dopravní sítě, vyznačení objízdek, úseky poškozených produktovodů apod.;

— náhradní přemostění (silniční i železniční), druh a únosnost;

— neprůchodné prostory po záplavových vlnách zničených přehrad, velkých rybníků a prostory velkých požárů;

— další údaje podle konkrétní situace;

— místa velení o dva stupně níž.

Jako přílohy k operačnímu souhrnnému hlášení vojenského okruhu mohou být:

1. Výkaz počtů osob a bojové techniky teritoriálních štábů a vojsk.

2. Přehled ozáření teritoriálních štábů a vojsk.

3. Přehled o jaderných úderech nepříteli, jejich účinky na vojska a obyvatelstvo.

4. Samostatné části souhrnných hlášení: politická, kádrová, PVO, chemická, železniční, spojovací, výzbrojní, dělostřelecká, týlová, technická a topografická.

Pro rozpracování návrhu možného obsahu operačního souhrnného hlášení jsem záměrně volil stupeň vojenského okruhu. Jsem toho názoru, že obsah operačního souhrnného hlášení tohoto stupně řízení by měl tvořit základ pro rozpracování operačních souhrnných hlášení nižších teritoriálních vojenských štábů (KVS, KSVD i dalších nižších stupňů). Je pochopitelné, že obsah operačních souhrnných hlášení těchto stupňů řízení bude užší a bude obsahovat jen ty údaje, které bude mít příslušný stupeň k dispozici. Rozpracování obsahu těchto hlášení by se mělo stát úkolem pracovníků těchto teritoriálních vojenských štábů.

V závěru svého článku bych chtěl zdůraznit, že jedním z důležitých úkolů teritoriálních štábů všech stupňů je shromažďování informací, jejich vyhodnocování, třídění a předávání potřebných údajů nadřízenému stupni. K tomu je potřebné uzpůsobit informační systém. Dílčí důležitou částí tohoto informačního systému je operační souhrnné hlášení a ostatní souhrnné hlášení.

Operační souhrnné hlášení teritoriálních štábů budou mít oproti obdobným hlášením polních štábů některé zvláštnosti. Tyto zvláštnosti vyplývají z místa a úlohy teritoria za války. Proto by v operačních souhrnných hlášeních teritoriálních štábů měly převládat informace hlavně o vojenskopolitické, ekonomické situaci, o přípravě státního území a o možnostech teritoria pro zabezpečování potřeb polních vojsk i obyvatelstva.

Aby se souhrnné operační hlášení teritoriálních štábů stala tím dokumentem, který by v celém informačním systému hrál důležitou úlohu, je třeba zlepšit jejich obsahovou stránku. Souhrnné hlášení teritoriálních štábů mají poskytovat širší informace o situaci na teritoriu. Jejich zpracování má být tvořivou prací celého kolektivu příslušného stupně teritoriálních štábů a mají se na něm podílet osobně hlavní funkcionáři. Pouze kolektivní zpracování za řízení hlavních funkcionářů umožní, alychom ze širokého toku informací vybrali jen ty nejpodstatnější, které bude nadřazený stupeň potřebovat pro své rozhodnutí.

Zbavit souhrnné hlášení teritoriálních štábů určité šablonovitosti s obdobným dokumentem polních štábů, zkvalitnit jejich obsah a naučit se v nich hodnotit situaci ze širších politických, vojenských i ekonomických pohledů, to by měl být jeden z úkolů pro přípravu teritoriálních štábů všech stupňů.

Návrh operačního souhrnného hlášení může pochopitelně doznat i změny, neboť některé údaje tohoto hlášení můžeme zahrnout do odborných příloh k tomuto hlášení. Zpracování obsahu těchto odborných příloh vyžaduje širší součinnost s příslušnými funkčními složkami a podstatně by rozšířilo rozsah tohoto článku. Rozpracování tohoto úkolu čeká na příslušné funkční nebo výzkumné pracovníky.

Praktické řešení otázek operačního souhrnného hlášení můžeme vidět nejen ve formalizaci dokumentu, ale i v reprodukční a přenosné technice. Vyřešením těchto otázek může pochopitelně dojít k úpravám jednotlivých částí operačního souhrnného hlášení. V žádném případě by to nemělo jít na úkor obsahu a nemělo by dojít k prodlužování časových norem jak při zpracování hlášení, tak i při předávání nadřízenému stupni, i když půjde o objemnější dokument (řadově několik desítek stran).

Svým článkem chci reagovat na současnou situaci a přispět tak ke konkrétnímu řešení obsahu operačního souhrnného hlášení teritoriálních štábů.